

IŽANGA

Mūsų biuras buvo įsikūręs aštuntame pastato Petrašiūnuose aukšte – čia „Žalgiris“ nuomojosi pusę visų patalpų ir turėjo kelis kabinetus, kuriuose dirbome. Pakilti iki reikiamo aukšto buvo galima senu sovietinių laikų liftu, iš jo patekdavome į bendrą koridorių, kurio vienoje pusėje buvo mūsų kabinetai.

Ir dabar man akyse stovi vaizdas, kai vieną dieną eidamas koridoriumi pamačiau atsidarancias lifto duris ir iš jo išeinantį pensinio amžiaus vyrą. Apsirengęs jis buvo labai kukliai, rankoje laikė dešimties litų banknotą. Senolis priėjo prie manęs ir paklausė, kur čia galima būtų paremti „Žalgirį“.

Iš gėdos negalėjau pats paimti siūlomų pinigų, todėl parodžiau pirštu į finansų skyriaus duris ir užsidariau savo kabinete.

Esu gimęs ir augęs Kaune, todėl krepšinis ir „Žalgiris“, kiek save atsimenu, buvo neatsiejama mano gyvenimo dalis. Į krepšinio mokyklą mane nuvedė mama, kai buvau šešerių. Draugai siūlydavo žaisti futbolą, lankyti plaukimą, bet nė vienas sportas man nebuvo toks artimas, kaip krepšinis. Po pamokų J. Jablonskio gimnazijoje likdavau kieme žaisti iki sutemų – tiesiog prarasdavau laiko nuovoką. Vėsdavome iš proto kaimynus – kamuolio bumbsėjimas po langais kiekvieną vakarą jiems tikrai nebuvo maloniausias garsas. Man – buvo.

Pirmą kartą sporto halėje apsilankiau tikriausiai būdamas penkerių. Prisimenu vienintelį tada įstrigusį dalyką – su seneliu, kuris mane atsivedė, rungtynes žiūrėjome atsistoję ant laiptų, nes mano ūgis buvo toks, kad matyti aikštelę galėjau tik pasistiebęs, per tarpą tarp rankenos ir plokštės, uždėtos kaip apsauginė detalė.

Kai augau, „Žalgiris“ man buvo tarsi svajonė. Visada norėjau žaisti šioje komandoje, pajusti, ką reiškia apsvilkti ant kūno tuos marškinėlius. Šio jausmo nepatyrčiau, bet kai tą 2009-ųjų vasario dieną biure sutikau mielą senuką, atnešusį „Žalgiriui“ galbūt paskutinius pinigus, buvau to klubo organizacijos dalimi – visiškai „žaliu“ „Žalgirio“ vadovu.

Komandos, su kuria užaugau ir gyvenau, direktoriumi tapau ke-turiais mėnesiais anksčiau, būdamas 27-erių. Eiti šias pareigas turėjau tris dienas – tol, kol naujieji „Žalgirio“ investuotojai perims klubą į savo rankas. Tos trys dienos virto savaitėmis, mėnesiais ir galiausiai metais, per kuriuos buvo visko, bet nė viena situacija neatrodė tokia sunki, kaip tie pirmieji keli mėnesiai. Tada prasidėjo pirmosios krizės metas. Komanda liko be pinigų, rėmėjų ar investuotojų, todėl turėjome ieškoti įvairiausių būdų, kaip iš to išlipti.

Kur papuoliau ir ką reikia daryti, tiesą pasakius, neišsivaizdavau. Dabar jau žinau, kad galima perpirkti akcijas, formuoti biudžetą. Tada viskas buvo nauja, bet kaip žmogui, tikinčiam kitų pažadais ir žodžiais, padėtis neatrodė beviltiška. Vienintelis dalykas, kurį žino-jau, buvo tai, kad reikia padaryti viską, kad komanda išliktų. Neišsivaizduodamas, kaip viską sutvarkyti, kalbėjau su visais žmonėmis, kurie tik siūlėsi padėti. Tokių pasitaikė nemažai, deja, dažniausiai ta pagalba buvo grįsta asmeniniais interesais. Aplinkui atsirado daug kalbėtojų, žadančių ir piešiančių gelbėjimo planus (kaip mėgstu sakyti – makaronų kabintojų). Nusprendžiau, kad nedarysiu taip, kaip nenoriu, kad su manimi elgtųsi – nei su žaidėjais ar treneriais, nei su kitais darbuotojais. Pasižadėjau, kad visada sakysiu tiesą apie finansines problemas ir riziką. Atvirumas buvo mano korta, kuria nutariau remtis tokiose situacijose.

Labai svarbus žmogus, pradėdamas darbus „Žalgiryje“, buvo Arvydas Sabonis. Tai žmogus, kurio charizmą ir energiją sunku nupasakoti. Bendrauti su juo visada stengdavau be emocijų – tik esminiais darbiniais klausimais ir paaiškindamas, ką norime padaryti. Užsitarnauti Arvydo pasitikėjimą buvo svarbiausias dalykas ir didelė atsakomybė. Tais sunkiais „Žalgiriui“ laikais Sabas palaikė ryšius su Eurolyga, jos vadovui Jordi Bertomeu pasakodavo apie mūsų situaciją (kalbėjosi, ži-

noma, ispaniškai, visur įterpdamas kokį nors juokelį). Kai nuvažiauvau pas Eurolygos vadovus, pristatyti veikslių planą atrodė vieni niekai. Tiek reiškia Sabo žodis krepšinyje Europos ir pasauliniu lygiu.

Vladimirui Romanovui ar, teisingiau, ŪBIG įmonei perpirkus akcijas ir perėmus „Žalgirio“ valdymą, galvojau, kad mano misija baigta. Tiesą pasakius, to ir tikėjausi. Nauji akcininkai, ypač tokios didelės grupės ir su tokiais finansais, turėjo rinkti savo vadovą ir formuoti visą naują komandą. Mano nuostabai, pakeisti reikėjo tik finansų direktorę, o visa kita paliko toliau tvarkyti man. Su labai mažu biudžetu, bet bent su minimaliomis skolomis.

Ir dabar galvoju, kad jeigu Vladimiras būtų nesikišęs į sportinę dalį ir leidęs dirbti, jį dar dabar visi nešiotų ant rankų kaip „Žalgirio“ gelbėtoją. Tačiau kasmet darbas su juo vis sunkėjo. Dėmesys jam patiko, ir jis norėjo jo gauti vis daugiau. Daryti taip, kaip daro visi, jam buvo neįdomu, reikėjo elgtis savaip. V. Romanovas norėjo būti išskirtinis. Deja, dėl to turėjo kentėti komanda.

Kad ir kaip būtų, darbas su juo buvo sunki, bet gera patirtis. Matyti tiek apgavystės ir melo aplink, kiek matydavo jis, niekada nenoriu ir niekam nelinkiu dirbti tokiomis sąlygomis. Bet kai dabar Vladimiras vis paskambina ir prašo bilietų į rungtynes, mums žaidžiant Maskvoje, padėti neatsisakau. Noras vėl sulaukti žurnalistų klausimų ir galimybė patekti į spaudą jam iki šiol yra malonumas.

Lietuvoje knygų apie sportą, ypač apie konkrečią komandą, nėra daug. Asmeniškai patyriau, koks neeilinis tas 2008–2013 m. laikotarpis buvo „Žalgiriui“, todėl norėjau visa tai įamžinti dabarties ir ateities kartoms. Tikiuosi, kad šis „Žalgirio“ etapas bus įdomus ir jums. Labiausiai – todėl, kad tai pasakojimas apie mūsų mylimos komandos virtuvę. Pasakojimas, kurį pateikia viską išgyvenę to proceso dalyviai.

Klubui minint savo 75-ąsias metines, reikia suprasti, kad tokių sezonų, kurie aprašyti čia, buvo tikrai ne vienas. Tačiau, kiek pamenu, tokių spalvingų antraščių ne krepšinio temomis, kiek atsirado per šiuos sezonus, daugiau nepasitaikė.

Malonaus skaitymo!

Paulius Motiejūnas

SUSITIKIMAS

Per radiją groja Eltono Johno „Nikita“, mes „Mercedes“ džipu lėtai slenkame mašinų perpildyta, besileidžiančios saulės spinduliais nuspalvinta Maskvos gatve, kai Vladimirui Romanovui užduodu mane seniai dominusį klausimą. Klausimas tiesus, be jokių išvedžiojimų ir visai neromantiškas, nors ta vakaro saulė tikrai graži.

„Koks buvo jūsų tikslas „Žalgiryje“? – paklausiu buvusio bankininko, kuris Lietuvoje yra kaltinamas didžiulės vertės turto iššvaistymu.

Tą patį klausimą vienokia ar kitokia forma anksčiau uždaviau kokiam tuzinui žmonių, kurie buvo arčiausiai V. Romanovo tiek iki jam įsigyjant Kauno „Žalgirį“, tiek jau esant šios komandos savininku. Tikslaus (arba vieningo) atsakymo iš jų taip ir negaudavau.

Vieniems atrodė, kad svarbiausia V. Romanovui buvo pergalės. Kitiems – garbė, dėmesys, žinomumas. Dar kažkas galvojo, kad V. Romanovo kėslai buvo tamsesni: pakenkti, galbūt ir sugriauti žinomiausią šalies krepšinio komandą. Tačiau dažniausias atsakymas į šį klausimą buvo dvejonė ar pečių gūžtelėjimas.

Ar tikrai jis norėjo gero, kai Lietuvos krepšinio lygos (toliau – LKL) finalo serijos viduryje atleido vyriausiąją trenerį ir komandai paliko vadovauti pačius žaidėjus? Ar tikrai jo ketinimai buvo nuoširdūs, kai vos po šešių savaičių darbo buvo išmestas kitas treneris ir sporto direktorius? Ar tikrai teisinga nurodyti treneriams, kas ir kada tiksliai turi žaisti? Tokie klausimai apie V. Romanovą kilo šiam dar valdant „Žalgirį“ ir neliko pamiršti pasitraukus. Suirutė buvo nuolatinė jo eros „Žalgiryje“ palydovė.

Kita vertus, jis į „Žalgirį“ ir „Žalgirio“ areną investavo keliasdešimt milijonų litų. Jis ištraukė Kauno komandą iš didžiausios finansinės duobės klubo istorijoje. Jį mėgo ir gerbė žaidėjai (kol netapdavo priešais). Kai kurie jo sumanymai naudos klubui teikia ir dabar.

Kodėl šalia šių gerų sprendimų atsirado ir tokie, kurie sukeldavo skandalus Lietuvoje? Žmonės gūžtelėdavo pečiais ir sakydavo tai, kas buvo akivaizdu – reikia klausti paties V. Romanovo.

2013 m. V. Romanovas paliko Lietuvą ir pasitraukė į Rusiją. Netrukus jam buvo pateikti kaltinimai didelės vertės banko turto iššvaistymu ir paskelbta tarptautinė paieška. 2014 m. balandį V. Romanovas buvo sulaikytas Maskvoje, bet nepraėjus nė parai – paleistas. Tų pačių metų rugpjūtį Rusija jam suteikė prieglobstį, o tai reiškia, kad Lietuvai jis negali būti išduotas.

Akivaizdu, kad Rusijoje jis jaučiasi saugiai. 2017 m. lapkritį V. Romanovas Maskvoje apsilankė „Žalgirio“ rungtynėse su CSKA ir stebėjo jas iš labai svarbiems žiūrovams skirtos tribūnos. Per dvikovą ir po jos jis nevengė bendrauti su žurnalistais iš Lietuvos, įskaitant šios knygos autorių. Tuomet V. Romanovui užsiminiau, kad rašau knygą apie laikotarpį jam būnant „Žalgirio“ savininku, ir kad norėčiau jį apie tai išsamiau pakalbinti. Susitikome po 10 mėnesių, 2018 m. rugsėjo pradžioje.

Per kiek daugiau nei metus, rengiant šią knygą, buvo pakalbinta pusšimtis krepšininkų, trenerių, buvusių ir esamų „Žalgirio“ vadovų, kitų klubo darbuotojų, V. Romanovo verslo partnerių, žurnalistų. Jie lyg mozaikos detalėmis pildė „Žalgirio“ istorijos ir V. Romanovo asmenybės paveikslus, bet į tą svarbiausią klausimą taip ir neatsakė.

Pirmąją dieną Maskvoje atrodė, kad atsakymų negausiu ir iš V. Romanovo. Kai susitikome restorane ir mano pašnekovas po penkių minučių pokalbio pareiškė, kad eina namo apsiauti kelnių, nes su šortais pasidarė per šalta, pamaniau, kad viskas baigta. Kad per tas penkias minutes kuo nors neįtikau ir jis tiesiog rado priežastį ramiai išsmukti iš restorano.

Jaudinausi be reikalo. Netrukus jis grįžo ir pradėjo pasakoti apie Lietuvos istoriją. Vėliau – ir apie savo jaunystę, verslo pradžią, darbus

futbole bei krepšinyje. Kai po vakarienės pakilome pasivaikščioti, aš turėjau žengti savo sparčiausiu žingsniu, kad spėčiau paskui 71 metų vyrą. Žingsniai prislopo tik pasiekus tikslą – Raudonąją aikštę.

„Čia labai gera aura“, – paaiškino V. Romanovas.

Rusijoje jam, atrodo, viskas gerai. Čia, jis sako, ir eismas tvarkingesnis nei Lietuvoje, nors pats automobilių vairuoja neužsisėgęs saugos diržo. Čia, tikina, ir banditų nėra, kai Lietuvoje jų – daugybė, įskaitant politikus ir Švedijos bankus, kurie, esą, sugriovė jo verslą. Jis jaučiasi išduotas Lietuvos ir pyksta, kad net pensijos su žmona negauna, nors sumokėjo daugybę mokesčių.

Ir nors V. Romanovas to nepasakė tiesiai, bet iš kelių detalių buvo akivaizdu, kad jis ilgisi Lietuvos. Jo išmaniojo telefono orų programėlėje vis dar įvestas Kaunas – V. Romanovas vis palygina, ar orai ten skiriasi nuo Maskvos.

Kai kalba pasisuka apie jo buvusį biurą Kauno centre, K. Doneičio gatvėje, kuris rašant šią knygą buvo iš pagrindų renovuojamas, o greta esančioje Vienybės aikštėje statoma požeminė automobilių stovėjimo aikštelė, V. Romanovas pykteli, kad ten buvo iškirsti visi medžiai. Kai kurie, pasak jo, stovėjo nuo Antano Smetonos laikų.

Sentimentai Lietuvai liejasi ir tada, kai jis kelis kartus pakartoja, kad pasiilgo Nidos. Ši vieta kartu su Kaunu jam buvo mieliausi Lietuvoje.

Kaune jis gyveno nuo 7 metų, čia užaugo ir praleido didžiąją gyvenimo dalį, bet nuo vaikystės buvo kitoks nei dauguma kiemo berniukų, nes niekada nežaidė krepšinio. Įsigijęs „Žalgirį“, jis net nežinojo krepšinio taisyklių.

„Buvau mažiukas, kieme visi didesni, tai aš žaidžiau futbolą ar šaibą gainiojau, – pasakojo V. Romanovas. – Į krepšį mėtyti pradėjau tik prie „Žalgirio“. Bet koks iš manęs krepšininkas? Kamuolys už mane didesnis.“

Klausiau to ir juokiausi. V. Romanovo veiklą „Žalgiryje“ kaip „BasketNews.lt“ žurnalistas nušviečiau per visą jo valdymo laikotarpį – nuo 2009 iki 2013 m., bet niekada negirdėjau jo savęs traukiančio per dantį. O čia jis užsivedė ir tęsė toliau: „O kaip aš mesdavau? Stum-

davau kamuolį nuo peties, va taip, – ranka pademonstruoja judesį į priekį. – Kaip koks boksininkas.“

Bendraudamas su žurnalistais, jis niekada nebūdavo toks šmaikštus. Netgi priešingai – bene kiekvienas V. Romanovo viešas pasisakymas sukeldavo galvos skausmą jo verslo partneriams banke ar klubų vadovams Lietuvoje ir Škotijoje.

Žurnalistus jis kviesdavo boksuotis arba pasivaržyti krepšinio aikštelėje. Vėliau žurnalistai jam buvo tik įrankis skleisti tendencingą informaciją – V. Romanovas nusipirko laikraštį ir įkūrė sporto kanalą, kuriuos naudojo kaip savo ruporus. Galiausiai politinėje LRT laidoje jis deklamavo savo kūrybos eiles, o, laidai baigiantis, tiesioginiame eteryje nusikeikė ribiausiu įmanomu keiksmazodžiu. Šios laidos įrašas yra vienas populiariausių apie V. Romanovą „youtube.com“ platformoje.

Kai V. Romanovas 2009 m. tapo „Žalgirio“ savininku ir ištraukė klubą iš giliausios jo istorijoje finansinės duobės, jis buvo sutiktas tiek su palaikymo fanfaromis, tiek su atsargumo doze. Jo veiklą futbolo pasaulyje gerai žinoję žmonės siūlė pernelyg nesidžiaugti, nes V. Romanovo valdymo stilius – autokratinis, o sprendimai – dažnai neprognozuojami. Kaip paaiškėjo vėliau, tie žmonės buvo teisūs – ketveri metai, jam valdant „Žalgirį“, buvo neeiliniai ne tik Lietuvos krepšiniui, bet ir visos Europos ar net pasaulio mastu.

Tai koks visgi buvo jo tikslas „Žalgiryje“?

V. Romanovas atsidūsta, bet netrukus paaiškina: „Išsaugotas simbolis. Kryžiuočiai nugalėjo visą Europą, o čia atsilaikė. Išsaugojau ir galėsiu pasakyti, kad ne be reikalo nugyvenau gyvenimą.“

Jeigu šis atsakymas jums skambia neaiškiai, tai tik todėl, kad V. Romanovas niekada nesivargina kalbėti išsamiai ir išdėstyti kiekvieną smulkmeną. Jo mintį reikia pagauti iš pusės sakinio ar kelių, atrodytų, iškarpytų fragmentų.

Prieš užduodamas esminį klausimą, su V. Romanovu bendravau tris dienas, todėl tas jo trijų sakinių atsakymas buvo visiškai aiškus. „Žalgiris“ jam – tai „Žalgirio“ mūšis, pagonių pergalė prieš Romos katalikus, Lietuvos laimėjimas prieš Vakarų. Kol Europos tautos viena

po kitos krito prieš Kryžiaus žygių kariuomenes, Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė ilgiausiai tam priešinosi ir buvo paskutinė pagoniška Europos teritorija.

1410 m. lietuviai jau buvo apkrikštyti, bet tų metų liepos 15 d. Vytauto Didžiojo pasiekta pergalė V. Romanovui yra pasididžiavimo šaltinis. Vytautas Didysis jam – tarsi valdovo etalonas, žmogus, nenusileidęs nei Rytams, nei Vakarams. Jis dukterį Sofiją ištekino už Vasilijaus I, būsimą Maskvos didžiojo kunigaikščio, taip įgydamas įtaką dabartinės Rusijos teritorijoje. Jis pabėgo iš Krėvos pilies, kurioje buvo uždarytas pusbrolio Jogailos, ir iškilo, kad valdytų šalį nuo jūros iki jūros. Galiausiai jis sumušė Romos kryžiuočių armiją, kuri ilgai kėsinosi į Lietuvos teritoriją.

V. Romanovas apie tai gali kalbėti valandų valandas, ir tas istorijas girdėjo ne vienas jo bičiulis, verslo partneris, krepšinio ar futbolo treneris, taip pat – ir šios knygos autorius.

Kažkam „Žalgirio“ vardas asocijuojasi su Arvydu Saboniu, Kaučo sporto hale ar (dabartiniais laikais) – su Šarūnu Jasikevičiumi, o V. Romanovui tai buvo garbingos Lietuvos istorijos dalis.

V. Romanovui rūpėjo didysis paveikslas. „Visa kita – tik detalės, neįdomu“, – numos ranka, paprašytas apie ką nors iš „Žalgirio“ valdymo laikų papasakoti išsamiau.

Įdomu, Vladimirai. „Žalgirio“ paveikslas 2008–2013 m. turėjo tiek daug intriguojančių detalių, kad kiekviena iš jų yra verta atskiros istorijos. Ši knyga – tai bandymas jas išvynioti į dienos šviesą.

Graiko Iliaso Zouro vadovaujamas „Žalgiris“ po dvejų metų pertraukos susigrąžino LKL čempionų trofėjų.

Pirmuoju savo LKL titulu (2011 m. gegužę) Vladimiras Romanovas džiaugiasi su Arvydu Saboniu ir prezidente Dalia Grybauskaite, nors pagal protokolą jis neturėjo atsidurti vienoje nuotraukoje su šalies vadove.

„Žalgirio“ arenos atidarymas – viena maloniausių akimirų Vladimirui Romanovui. Žiūrovai jį pasitiko šiltais plojimais, kai tuometinis premjeras Andrius Kubilius buvo nušvilptas.